

STATSMINISTERENS TALE PÅ ST.HANSHAUGEN 8.9.91

Vi har lagt oss på en klar samarbeidslinje når det gjelder å løse de problemene landet står overfor. Det gjør vi fordi vi er nødt til å føle ansvar for at vi kan få til en politikk som det er mulig å få flertall bak i Stortinget, og som ikke hopper fram og tilbake etter som mellompartiene melder seg ut eller inn av et samarbeidsgrunnlag med Høyre og Fremskrittspartiet.

Regjeringen ser det som sitt ansvar å samle kreftene om økt sysselsetting i industri og annen privat virksomhet. Det er vi nødt til å ha, dere, og vi skal øke innsatsen i stat og kommune. Vi skal satse på opplæring, utdanning, arbeidsmarkedstiltak for å øke jobbmulighetene for de som er ledige. Det kan ta tid før vi igjen får vekst i privat virksomhet. Det er en lavkonjunktur ikke bare i vårt land, men i verdensøkonomien, bl.a. på grunn av Gulfkrigen og andre forhold som ingen norsk regjering har noen innflytelse på. Og da bruker vi de offentlige budsjettene for å skape flere arbeidsplasser, for å investere i jernbanen, vei, miljøtiltak, energiøkonomisering og etterutdanning. En rekke av de tingene som øker kompetansen, øker vår evne til verdiskapning, til nye arbeidsplasser og til et gunstig grunnlag i vårt samfunn når den private virksomheten tar seg opp, slik som vi vet den bør gjøre. Men ingen vet nøyaktig når den oppgangen kommer. Vi antar i 92/93, og det sier observatørene både utenfor og innenfor landets grenser.

Men da må vi i mellomtiden bruke de statlige virkemidlene som politikere har en styringsmulighet over. Jeg har lyst å gjenta i dag også: Intet parti, ingen regjering kan vedta hver enkelt arbeidsplass ute i den private del av vårt næringsliv. Det vi kan gjøre, er å legge til rette ... for nyetablerere, sterke statlige virkemidler, økt risikokapital gjennom folketrygd-fondet, styrke statsbankene og lage en ny statlig nærings- og distriktsutviklingsbank. Det holder vi nå på med.

Det spriker på Stortinget i alle retninger. Alle har sin egen lille baby. Men vi er nødt til å legge noe som er holdbart, og som vi i hvert fall i neste omgang klarer å få flertall for på Stortinget. For uten flertall, uansett hvor lang debatt, så må vi til slutt ha flertall for å få gjort vedtak.

Vi la opp i fjor høst en annen økonomisk politikk. De var lettet i mellompartiene da de fikk lov å stemme for en annen politikk enn de var nødt til i samarbeid med Høyre. Og da fikk vi til 2 milliarder i økte midler til fylker og kommuner. Det betyr mange millioner både til Hedmark. Det betyr betydelige midler til en kommune som Elverum. Og hva betyr det for eldreomsorgen, for muligheten til å skape omsorgstilbud for barn, for å gjennomføre viktige ting i lokalsamfunnet? Det er klart at det betyr meget vesentlige ting!

Det har alltid vært et konfliktområde mellom venstre og høyre side i norsk politikk. Høyre og etter hvert Fremskrittspartiet skulle ut med store skatteførter. De har gjort det også denne gangen. De fornekter seg ikke. Men de forteller ikke hvilke milliarder som skal tas vekk fra viktige deler av vårt velferdssamfunn, fra kommuner, fylker, fra eldreomsorg og andre sentrale områder hvor vi bare kan løse oppgavene sammen. De sier det ikke, men det er klart at svaret på dette er: privatisering. Mer overlates til den enkelte. Så får da de som har mest fra før, mer i egen lomme.

Vi kjenner hele dette. Og det er ikke bare Michael Tetzschner i Oslo som tenker sånn. Det er Margaret Thatcher i Storbritannia som gjorde dette som politisk retning gjennom 10-12 år i Storbritannia. Hva førte det til? Dette er Høyre-ideologien. Dette er det som Høyre markedsfører rundt omkring i landet nå: skattelettelse - så blir det fart i hele økonomien. Ja, den har vi hørt før. Men det ble stor arbeidsledighet og stor reduksjon i tryggheten og

velferdskvoten i Storbritannia da denne politikken ble gjennomført.

Vi har da satset på å bruke offentlige virkemidler på velferdsfylker og velferdskommuner som er en ryggrad i vårt velferdssamfunn. Vi har altså satt inn ekstra ressurser, investeringer i statlige og kommunale bygg, veier, jernbane. I Elverum har de altså fått merke det gjennom utbedring av riksvei 25 og 1,1 million kroner til kommunale vedlikeholdsoppgaver. Bare for å nevne noen av de enkelttiltakene ved siden av den generelle bedring av kommuneøkonomien som betyr noe for dere her lokalt i Elverum.

Høyre kritiserer oss for å ha tatt nye uttellingene over statsbudsjettet. Vi er stolte av det, vi! Vi er stolte av at vi har fått det til og at vi har fått flertall i Stortinget til å gå inn for en annen politikk, fordi det er rett i en situasjon hvor vi trenger både sysselsetting, omsorg og økt velferd.

Det er tre av fire arbeidsplasser i vårt land som er i privat sektor. Det betyr at vi ikke kan glemme den private del av økonomien - slik SV har lett for å gjøre. SV har mange milliarder å strø ut over offentlige budsjetter. Men de er svært lite opptatt av hvor de kommer fra. De må skapes - verdiskapningen er helt avgjørende. Det vi sammen greier å skape, som vi etterpå kan dele ut. Arbeiderpartiet er helt enig i at vi skal dele godene. Det har vi alltid stått for. Men vi er like opptatt av at godene må skapes før de kan deles.

Det må være sammenheng mellom inntekter og utgifter. Slik må det være i vår familieøkonomi, slik må det være for hver enkelt, men slik må det også være for Norge som land.

Da vil jeg gå inn på to ting. Først verdiskapningen: Det å skape det vi skal bruke, det gjør vi sammen. Det gjør alle som er i arbeid og som gjør en

innsats hver dag på jobben. Det gjør alle som gjør en innsats for andre selv om de ikke er yrkesaktive, som er med å gi omsorg - eller skape en atmosfære og et utgangspunkt i nærmiljøet som gjør at de som er yrkesaktive, kan greie sin hverdag og sin jobb.

Så har vi fordelingen. Og en rettferdig fordeling må være et lim som holder oss sammen. Da har vi et felles ansvar fordi det finnes funksjonshemmede barn eller voksne som trenger millionbeløp for at de skal få en rimelig sjanse til utfoldelse; hvor vi andre kan være med på å oppheve noen av plagene og problemene og skape mest mulig livsglede og muligheter for de som er rammet tilfeldig, enten det er fra fødselen av, eller det er gjennom trafikkulykke, eller det er gjennom andre ting som hvem som helst av oss kan rammes av. Det er uttrykk for rettferdighet, holdningen om at vi tar vare på hverandre. Hele tiden går diskusjonen i vårt samfunn, om hvilket ansvar vi skal ta alene - og hva vi må ta ansvar for sammen. Vi har mye vi må gjøre sammen for at det skal bli et verdig liv, for at all ungdom skal få muligheter, for at utdanning og fremtid ikke skal være avhengig av foreldres økonomi og pengepung.

Vi mener samfunnet bør være slik at blir du syk, så kan du få landets beste helsetilbud eller behandlingstilbud hvis den sykdom du er rammet av, er spesielt krevende.

Det er et sånt system vi har bygget opp. Hvor ingen har vanskeligheter med å betale det det koster å gå til legen lokalt; for ham til å sende pasienten videre til spesialister, og for spesialistene å bestemme at denne pasienten skal til Rikshospitalet fordi pasienten trenger den enda høyere kompetansen i et spesielt vanskelig tilfelle. Alt dette forutsetter at vi bygger opp noe som er solidarisk i sin grunnholdning, at vi ikke bygger på det prinsipp at har du bare mye penger, kan du få et helt annet og bedre tilbud. Her har Høyre

og Fremskrittspartiet andre holdninger - og en annen politikk. De vil svekke vårt felles ansvar.

I en valgkamp skal vi sette søkelyset på de oppgavene vi føler at vi ennå ikke har klart å løse. Vi skal sette søkelyset på det som er skakt og skjevt og det som kan forbedres.

Men så, når vi forteller velgerne hvilke løsninger vi går inn for, og hva vi har tenkt å gjøre bedre eller annerledes, så må vi samtidig fortelle noe om hva det vi foreslår, har av følger i andre områder av samfunnslivet.

Vi har et lokalvalg i Norge hvor vi strever litt, tror jeg, med å få folk til å bli opptatt av demokratiet og av at valgdagen nærmer seg. Kanskje er vi blitt så vant til å ha det meste, ha TV-skjermen, ha telefonen, ha naboer, at vi føler oss trygge og at vi egentlig ikke synes det er så viktig hvem som styrer, og hva slags verdier og holdninger som legges til grunn? Det er litt skremmende, dere. For demokratiet er det viktig at alle er med. Det er ikke noen få i kommuner, fylker eller på statens nivå som skal legge alt til rette og bestemme hvor vi går. Det er det folk flest mener, er riktig, og de valgene vi må foreta i fellesskap, som er avgjørende.

Ved forrige kommunevalg så var det i enkelte kommuner helt ned til 50 % valgdeltagelse. Og hva betyr det? Det betyr at en av to er med og bestemmer. Det er et halvt demokrati, ikke et helt. Vi bør ta mål av oss i dette landet til å ha et fullverdig demokrati. Og det betyr at alle møter opp, at alle tar stilling, at alle spør: Hvilke holdninger står jeg for? Hvilket parti tror jeg har det beste grepet både for en helhetlig politikk og for de oppgavene som er viktigst for ungdom, for de eldre og for oss alle?

Selv om man ikke er enig i alt som står i et partis program, så får man ta

den stemmeseddelen som ligger nærmest ens egen holdning. Det å overlate til de andre er det dårligste man kan gjøre. Da har man sagt at naboen, kammeraten og andre mennesker er bedre i stand til å vurdere hva som er riktig for vårt eget lokalsamfunn og for vårt land enn det vi selv er. Og derfor sier jeg: Hvis du ikke stemmer, blir det andre som bestemmer!

Takk for oppmerksomheten og godt valg!